

KANDIDATNUMMER 3153

Sidetall 1 av 4

Husk å skrive kandidatnummer og sidetall på hver side av besvarelsen!

SSN 0130

Intensivt mellomkurs i norsk, trinn III

Skriftlig eksamen

4 timer

Internasjonale sommerskole
Universitetet i Oslo

yteprøve

Spørsmål. Svar med hele setninger. Skriv svarene på dette arket.

1. Hvilke to betydninger har ordet *sapmi*?

Dette ordet kan bety både de geografiske territoriene der samene alltid har bodd og selve etniske folkegruppen.

2. Hva er Nordkalotten?

Nordkalotten er et område der samene har bodd som utgjør de nordligste delene av Norge, Sverige, Finland og Russland.

3. Hvilke faktorer kan en same basere sin identitet på?

En same kan basere sin identitet på sin genetiske tilhørighet, morsmål, sine personlige ønsker eller kombinasjonen av disse kriteriene.

4. Hvordan fungerte siida-systemet som grunnlag for å organisere det tradisjonelle samiske samfunnet?

Det vil si at grupper av jeger, kunne slå sammen for å etablere og flytte sammen.

5. Hva var årsaken til at samene aldri greide å mobilisere noen særlig motstand mot koloniseringen av territoriene deres?

Samene bodde så spredt at det ikke var mulig for dem å møtes for å organisere motstand.

6. Nevn to eksempler på hvordan fornuftspolitikken overfor samene ble praktisert.

Var bare norsk språk som kunne brukes for undervisningene på tillegg ble det vedtatt at jorden bare kunne selges til dem som kunne lese og skrive norsk.

7. Hva står det i paragraf 110a i Grunnloven?

Paragraf 110a slår fast at samene må bli likestilt og rettighetene til å oppbevare og utvikle sin egen kultur.

8. Hvilken oppgave har Nordisk sameråd?

Nordisk sameråd opprettholder kontakter mellom samene i alle nordiske landene og har varet på den samiske kulturen.

9. Hvilken funksjon hadde *noaiden* i det gamle samiske samfunnet?

Noaiden, eller sjamanen, hadde forskjellige funksjoner: var åndelig leder, sosial arbeider, historieforteller og lege.

J. Hvem var Lars Levi Læstadius?

Man var norsk misjonær som leder for den religiøse
bevegelsen.

II: Tekst med oppgaver

Tiåret som teller

(Aftenposten, 15.9.2013)

**Populærkulturen vil ha oss til å dyrke ungdomstiden til vi er langt oppi
trettiårene. Det kan være en tabbe.**

- Ah, tjueårene.

BI-studenten Junaid Khan (26) smaker fornøyd på ordet.

- Jeg kaller det "det gylne tiår". Man tror man kan få til hva som helst, alle
drømmer skal gå i oppfyllelse.

Avgjørende

Tjueårene er den perioden i livet som har størst innflytelse på voksenlivet. Vi tar
mer enn 80 prosent av våre mest betydningsfulle beslutninger før vi fyller 35,
ifølge den amerikanske psykologen, professoren og forfatteren Meg Jay.

I sin bok *The defining decade: Why your twenties matter* uttrykker hun bekymring
over at dagens unge roter bort tjueårene i den tro at de har all verdens tid til å
finne ut hvem de er, hva de vil med livet sitt og hvordan de skal utnytte de viktige
tjueårene.

Finne seg selv

Ord som *kidults* og *twixters* oppsto i USA på midten av 2000-tallet for å beskrive
en ny og raskt voksende gruppe av unge mennesker i tjue- og trettiårene. Mange
av dem aner ikke hva de skal gjøre, hvor de skal bo og hvem de skal leve sammen
med. De lurer på om de skal bli fotografer, advokater eller partyarrangører.

- Denne usikkerheten gjør dem bekymret. De blir forsørget av foreldrene, er
uten forpliktelser, gjerne universitetsutdannet, men har i beste fall en lavtlønnet
jobb, sier Jay.

- I dag handler "ung voksen"-perioden om sosiale forandringer: Flytte
hjemmefra, etablere seg i egen bolig, fullføre utdanning, etablere seg på
arbeidsmarkedet og utforske kjærlighetslivet. Økt individualisering gir økte
valgmuligheter, men også økt ansvar for eget livsløp, sier NOVA-forskeren
Christer Hyggen.

- Jeg mener det er viktig at vi ikke bare fordømmer dem som "umodne voksne",
men anerkjenner at de er i en fase som er viktig, sier Hyggen.

Også psykolog Meg Jay mener medier og populærkultur må slutte å bruke uttrykk som kidults og twixters fordi det bidrar til banalisering. Hvis man ikke får gjort nok i tjueårene, blir det desto mer som må realiseres i trettiårene.

Store forventninger

- Det er ikke de unges skyld at de i dag har for store forventninger til hva livet skal by på, hevder trendforsker og sosialantropolog Gunn Helen Øye.
- Alle generasjoner har et handlingsmønster som speiler samfunnet de lever i. Denne generasjonen er blitt sånn på grunn av noe.

Hun kaller dem «fordi-generasjonen»: De unge som kun gjør det som kan skrives på CV-en. De er vokst opp med støttende foreldre og er blitt sosialisert inn i samfunnsgrupper som dyrker dyktighet. Det blir dermed tydelige ytterpunkter, med de flinke som lykkes i alt på ene siden, og de som faller helt utenfor på den andre.

For sin egen skyld

Junaid Khan (26) sluttet på studiene på BI i Nydalen for noen år siden, men er tilbake på skolebenken etter å ha tenkt seg grundig om.

- Jeg testet arbeidslivet i noen år, men til slutt innså jeg det selv: Utdanning er viktig. Og når du selv innser det, at du gjør det for din egen og ikke for noen andres skyld, da er du blitt voksen, sier Khan.

- Jeg tror vi sier at du kan kalle meg en ung mann, ikke voksen.

A. Spørsmål til teksten «Tiåret som teller».

1. Hvorfor er forfatteren Meg Jay bekymret for dagens unge?

Man tror at de unge i dag roter bort sine tjueår i den tro at de har så mye tid til vådighet at de kan slippe å skynde seg til å finne ut hva de vil vie sitt liv til.

2. Hva er det som karakteriserer gruppen kidults/twixters?

Kidults aner ennå ikke hva de skal gjøre i livet, hvilke mål de vil nå.

3. Hva mener Gunn Helen Øye når hun kaller unge i dag "fordi-generasjonen"?

Man mener kanskje at de unge i dag bare gjør det som kan være nyttig for CV-en eller karrieren deres, og glemmer at det finnes så mange ting som ikke har noe å gjøre med suksess på jobb, men også er viktige.

4. Hvorfor bestemte Junaid Khan seg for å gå tilbake til studiene?

Man innså nok at han manglet utdanning fordi da han hadde studert på BI, hadde han muligens vært mer

av å få noe for å skrive på CV-en, men ikke ^{av} selve utdanningen & selvutviklingen.

B. Fullfør setningene (så de gir samme mening som i teksten).

1. "Det gylne tiår" , ifølge Junaid Khan, er en periode i livet (nemlig tjueårene) når man tror man kanskje oppfylle alle sin drømmer.

2. Den perioden i livet som trolig har største innflytelse på voksenlivet er tjueårene.

3. På midten av 2000-tallet oppsto det ord som "kidults" og "twixters" som nå brukes for å beskrive en ny gruppe av unge mennesker i tju- og trettiårene.

4. Økte valgmuligheter er det vi har fått med det individualisering, samt økt ansvar for eget livsløp.

5. Hvis man får gjort nok i tjueårene, blir det lettere for en å ha det godt ~~later~~ i trettiårene, fordi man allerede har realisert ganske mye.

C. Alternative uttrykksformer

1. A. De blir forsørget av foreldrene sine.

B. Det er foreldrene deres som sørger for dem.

2. A. Noen samfunnsgrupper dyrker dyktighet.

B. I noen samfunnsgrupper dyrkes det dyktighet

3. A. Denne usikkerheten gjør dem bekymret.

B. De blir bekymret over denne usikkerheten.

4. A. «Det er ikke de unges skyld at de har for store forventninger,» hevder Gunn Helen Øye.

B. Gunn Helen Øye hevder at det ikke er de unges skyld at de har for store forventninger.

5. A. Junaid Khan er tilbake på skolebenken.

B. Junaid Khan har kunnet tilbake på skolebenken.

D. Verb.**Sett inn riktig form av verbet.**

- å finne Noen dager etter at Whitney Houston var funnet død,
- å spille ble en av sangene hennes spilt på
- å spille flere radiostasjoner. Den sangen man spilte på den tiden, var "The greatest love of all". Innholdet i teksten er enkelt:
- å oppleve Den største kjærligheten du vil kunne oppleve, er kjærligheten til deg selv. Forfatteren Jean M.
- å utgi Twenge utga i april 2006 boka *Generation Me*,
- å få og filosofien hennes har fått samme navn som boka i løpet av årene som har gått.
- å handle Jean M. Twenge lot boka handle om de som
- å føde er født på 70-, 80- og 90-tallet. Boka dreide
- å oppleve seg om mennesker som aldri tidligere hadde opplevd
- å fortelle en krig, og boka fortalte at de var unike, at alt de
- å gjøre gjorde var viktig og riktig. For noen måneder
- å lese siden var det mulig å lese en rørende
- å fortelle artikkel i en avis der en ung journalist fortalte
- historien om sin døde mor. Fra å være morsom og levende
- å forvandle seg forvandlet moren seg
- å forsvinne til å bli en dypt deprimert kvinne, og til slutt forsvant
- hun inn i elsk-deg-selv-bøkene. Hun er en av mange. Vi
- å realisere seg realiserer selv nå for tiden, vi
- å forvente forventer hele tiden å få en jobb som
- å betale er godt betalt, slik at det er

å kjøpe mulig for oss å kjøpe et stort hus i Ullevål Hageby.
 å by Men hva er lykke, og hva kan livet by på til
 å bli syvende og sist? Møtet med virkeligheten har blitt
 å være brutalt for *Generation Me*, for kanskje vi ikke er så
 å mene unike likevel? Hva ville Whitney Houston ha ment
 å leve om alt dette, hvis hun hadde levd.

E. Setningsbinding

Knytt sammen de to setningene ved hjelp av ordene som står i parentes. Du kan bytte om på rekkefølgen av setningene, men det logiske innholdet må være det samme.

Mange av dagens tjuåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

(fordi) Mange av dagens tjuåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene fordi de ofte har store forventninger til hvordan livet skal bli.

(så) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, så mange av dem kan bli skuffet når de kommer i trettiårene.

(derfor) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli, derfor kan mange av dem bli skuffet når de kommer i trettiårene.

(for) Mange av dagens tjuåringer kan bli skuffet når de kommer i trettiårene for de har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli.

(av den grunn) De unge har ofte store forventninger til hvordan livet skal bli. Av den grunn kan mange av dem bli skuffet når de kommer i trettiårene.

F. Sett inn adjektivet og substantivet i riktig form i setningene.*viktig – periode*Til slutt leste vi om noen viktige perioder i verdenshistorien.Tjue- og trettiårene er en av de viktigste periodene i livet.Hvilken periode synes du er viktigere enn barndommen?Jeg mener at ungdomstiden er den aller viktigste perioden i livet.Hva skal du gjøre i denne viktige perioden?**G. Lukeøvelse****Fyll inn de åpne lukene med ett ord i hver.****Ventelister for kortreist, økologisk mat***Aftenposten, 14. juli 2014*Det er flere ventelister for å abonnere på kortreist mat i Oslo.Oslo Kooperativ har 777 medlemmer som kan bestille ferdige grønnsaksposer og flere enn 1000 Oslo-borgere står på venteliste for å bli medlem.

– Vi merker at dette er noe folk vil ha, sier Mads Pålsrud, styremedlem.

- Går rett inn i «tidsånden»Siden oppstarten i fjor vår er ventelistene bare blitt lengre og lengre.

– Moteriktig, sunt, bærekraftig, etisk riktig - kortreist mat er et positivt ladet tema på mange måter. Det går rett inn i «tidsånden». Jeg tror vi kommer til å se mer og mer av denne typen tilbud av kortreist mat, sier Annechen Bugge, som forsker på nordmenns spisevaner på SIFO. Hun hevder at man ser en økende interesse i samfunnet for alle aktiviteter som er knyttet til mat, og særlig knyttet til det lokale og kortreiste.

- Vil ha mat med historie

Det vi ser, er en økende opptatthet av sunnhet og helse. Stadig flere ønsker et råvarebasert kosthold, og forbrukerne legger vekt på å lage mat fra bunnen av. Folk ønsker mat med en historie. Mange vil gjerne kunne produsere maten i større grad selv. Man vil tilbake til noe friskt og naturlig, og vi ser at mange forbrukere foretrekker å kjøpe norsk og kortreist.

- En selvfølge

Hanna Halpren, daglig leder på Restaurantakademien i Stockholm, sier at trenden er global. Hun tror at økologisk og kortreist mat etter hvert vil bli en selvfølge.

- Det vi ser, er at vi mennesker ikke kjenner oss helt trygge. Vi vil tilbake til den gamle, lille verden, men på en moderne måte. Neste uke vil Kooperativet ta opp 500 nye medlemmer. Nesten halveres ventelisten. Mange har ventet i nesten ett år, sier Helene Austevoll, styremedlem i Oslo Kooperativ. Man får et helt annet forhold til å handlle maten når man vet hvor den kommer fra.

Trenger mer plass

Det finnes flere andre abonnementsordninger for frukt og grønt i Oslo. Kooperativet skiller seg ut ved at de er drevet på dugnad. Her må medlemmene oppe bidra, enten ved å pakke poser eller med å drifte organisasjonen. De kaller seg et «arbeidsfellesskap». Nå ønsker de å starte lokale kooperativer rundt omkring i Oslo, og er allerede på utkikk etter nye lokaler på Tøyen. Flere andre byer er interessert i å følge etter.

- Det har virkelig tatt seg opp de siste årene. Det er en direkte link mellom bonden og forbrukeren som jeg tror mange setter pris på, sier Pålsrud.

Do not write
in this space

"Det vidunderlige" i Et dukkehjem

Et dukkehjem er trolig det mest ~~berømt~~ verdens-
berømte teaterstykke av Henrik Ibsen. Dette ^{stykket} ~~stykke~~
~~spillet~~ ble skrevet for over 100 år siden, men det
fortsetter å oppsettes med hver i dag. Det er mange
som synes at dette stykket først og fremst handler
om kvinneollen i samfunnet. Men det må jo
finnes så mye mer i det, ellers hvordan kunne
det fortsatt trekke så mye oppmerksomhet mot
seg i de europeiske landene der likestillingen har
oppblomstret i flere tiår?

Det som gjør at stykket er og blir aktuelt
er at det stiller de etiske og filosofiske spørs-
målene som blir uforgjengelige og vesentlige så
lenge som menneskeheten eksisterer. Ett av ~~disse~~ ^{de}
temaene som dette verket dreier seg om er forholdet
mellom mennesker generelt og især i ekteskap.

Hovedpersonen Nora Helmer blir tvunget til
å ~~lese~~ ^{leskaffe} penger til å kunne betale for reisen til
Syden som hennes ~~ektefelle~~ ^{ektefelle} Torvald blir nødt
til å ha på grunn av problemer med helsetilstanden. Men
Nora ~~har~~ ^{har} ~~lyst~~ ^{lyst} ~~på~~ ^{på} at verken hennes syke mann eller
hennes dødende far får vite om det fordi
hun ikke vil bekymre dem ^{som} ~~som~~ har det så tungt.
Så hun bestemmer seg for å låne penger i det
skjulte og derfor forfalsker hun underskriften
til sin far (fordi kvinnene på den tiden ikke
~~fikk~~ ^{fikk} lov til å gjøre det selv). Reisen bidrar
til at Torvald ~~går~~ ^{går} over sin sykdom, ~~og det~~
~~gjør Nora kjæpeflad og også stolt av seg~~
så planen til Nora viser seg å være heldig.

Do not write
in this space

~~selv, for det er jo hun som har reddet Torvald.~~
Nå strever hun hardt for å gi penger tilbake
til Krogstad som har ~~gitt~~ gitt henne dette lånet.
Hun spør sparer på penger som hennes mann gir
henne for at hun ~~kan~~ ^{kan} stelle huset og kjøpe
mat, og hun driver også med noen ekstrajobs.
Men til tross for at hun har det ganske travelt
er hun fremdeles hjemme på i det sitt. ~~Krogs-
tads~~ ^{hennes dygd} gjør henne veldig stolt av seg selv —
for det er jo hun som har reddet Torvald — og
hun får en stor nytelse av å kunne ofre sin tid
og styrke for mannen hun elsker. Men en dag
får Krogstad sparken fra jobben sin og ~~hender~~
henvender seg til Nora, for det er hennes mann
som er sjefen til Krogstad, ~~og da hun kan~~
~~strækker ut en hjelpende hånd og~~ får henne til
å forsøke å hjelpe ham ved å true henne med
at han kan avsløre hennes hemmelighet og
dermed ødelegge hennes ekteskap. ^{Nora vet at} ~~for~~ det
nettopp er løgn som Torvald hater mest, så
hun føler en enorm redsel for at Torvald kommer
til å avsky henne så sterkt som han avskyr
Krogstad, ~~men samtidig~~ fordi de to er syndig
skyldig for en og samme ting, forfalskning. Men
samtidig er det fortsatt håp i henne. Men
forventer at Torvald innser at hun forfalsket
papirene bare for å redde hans liv, at hun
tok denne beslutningen bare fordi på grunn
av at hun elsker ham. Men forventer at
han kommer til å forstå henne — og blir
i stand til å gjøre det samme for hennes
~~skyld~~, det vil si å ta hennes skyld over

Do not write
in this space

seg og dermed bevise ~~hans~~ sin kjærlighet, ~~at~~ slik
som hun gjorde. Nora vet at det kommer til
å være ikke så lett for ham, fordi hun synes
at han er en utrolig ærlig mann som ikke kan
tåle med forbrytelse, men han har jo drømt
så mange ganger ~~at han får anerkjennelse~~ til å
ofre seg selv ~~for~~ for henne og ~~dermed~~ dermed vise
henne hvor ~~stør~~ hans kjærlighet for henne er.
Så det ~~er~~ vidunderlige som Nora ventet
på er at Torvald innfrir hennes forventninger
og tar hennes skyld ~~for~~ ^{over} seg, tilgir henne - fordi
det ^{er} ~~ikke~~ er hennes skyld at det eneste som
hun kunne gjøre for å verne mannen sin var
åtgjøre en ulovlig død.

~~Men~~ Det vidunderlige ~~skjedde~~ som Nora ventet
på, skjer ikke, men det skjer noe annet. Nora
innsir omsider at det eneste som hennes mann
brydde seg om var ikke ~~hans~~ ærlighet i og for
seg, men bare hans anseelse som en ærlig person.
Dette hjelper henne å oppdage også at det
~~er~~ ikke er en ekte kjærlighet som han føler
til henne, for han elsker henne ikke for hvilken
person hun er, men bare fordi hun bidrar til
å skape en ~~skikkelse~~ ^{en} vellykket og
respektabel familie. ~~Det for Nora tåler~~
~~ikke~~